

Kompetansestrategi for Ergoterapiavdelingen, Ortopedisk klinikk ved Haukeland universitetssjukehus 2016 - 2020

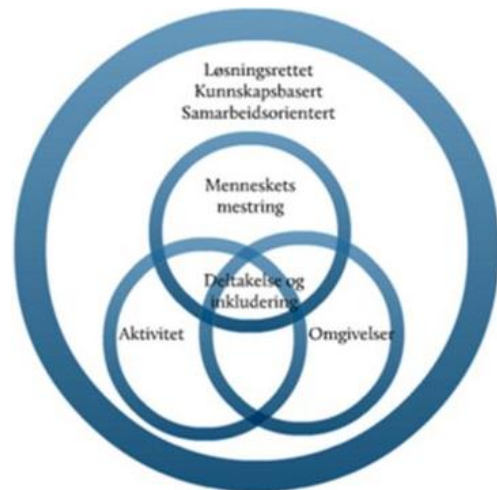
Avklaring av sentrale begrep

Kompetanse

Kompetanse forstås her som de ansattes samlede kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger som gjør det mulig å utføre nødvendige oppgaver i spesialisthelsetjenesten i tråd med definerte krav og mål (Lai, 2013, s. 46).

Ergoterapeuters kjernekompetanse

Ergoterapi bygger på en forståelse av at aktivitetene vi utfører i hverdagen påvirker vår helse og at helseproblemer begrenser muligheten til å være i aktivitet. Målet med ergoterapi er derfor å fremme pasienters mulighet til å leve et aktivt og deltakende liv, slik det gir mening for den enkelte. For å nå målene arbeider ergoterapeuter i forhold til kompetanseområdene; utvikling av menneskets mestring, tilrettelegging av aktiviteter og endring av omgivelser. I likhet med andre helseprofesjoner har ergoterapeuter også kompetanse i løsningsrettet, kunnskapsbasert og samarbeidsorientert praksis (Ergoterapeutene – Norsk Ergoterapeutforbund, 2015).

Illustrasjon: Kjernekompetanser i ergoterapi

Spesialergoterapeut

I Helse Bergen er spesialergoterapeut en stilling for ergoterapeuter med tilleggsutdanning tilsvarende 60 studiepoeng, eventuelt 45 studiepoeng supplert med 75 timers ergoterapispesifikke kurs (Protokoll vedrørende lønnsgruppe 5 for ergoterapeuter, fysioterapeuter og sosionomer, 2007, s. 6-7).

Ergoterapispesialist

Ergoterapispesialister i sykehuset har avansert kunnskap om ergoterapi innen fagområdet somatisk helse. I tillegg har de styrket kompetanse relatert til pasienter med ulike somatiske sykdommer og skader, herunder behandling, rehabilitering og tilpasning av omgivelsene. Spesialistsøknader godkjennes av Norsk Ergoterapeutforbund. Fra 2020 vil det kreves mastergrad for å bli godkjent som ergoterapispesialist (Ergoterapeutene – Norsk Ergoterapeutforbund, 2015).

Fagutvikling

Fagutvikling er å innføre nye prosesser, systemer eller tjenester, eller å forbedre dem som eksisterer ved bruk av nye metoder, materialer og produkter (Meld. St. 28, 1988-1989).

Kvalitetsforbedring

Med kvalitetsforbedring menes systematisk arbeid for å identifisere kvalitetssvikt og tiltak for å forbedre kvaliteten i tjenestene (Kunnskapssenteret, 2016).

Forskning

Forskning er å anvende vitenskapelig metodikk der formålet er å utarbeide ny kunnskap om helse og sykdom (Helseforskningsloven, 2008, § 4).

Innledning

Ergoterapiavdelingen er en avdeling i Ortopedisk klinikk. Avdelingen har 30 stillinger og er organisert i tre seksjoner hvor to er lokalisert på Haukeland universitetssjukehus (HUS) og en er lokalisert på Nordås. Avdelingssjef har overordnet ansvar og hver seksjon har egen seksjonsleder. Det er avtale om faste tjenester til Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering (AFMR), Avdeling for ortopedisk rehabilitering, Nevroklinikken, Plastikkirurgisk avdeling og Revmatologisk avdeling.

Tjenesten tar utgangspunkt i sykehusets fire hovedoppgaver; pasientbehandling, utdanning av helsepersonell, pasientopplæring og forskning/fagutvikling, med hovedvekt på pasientbehandling. I tillegg tydeliggjør samhandlingsreformen et ansvar, også for ergoterapeuter, om å bidra til en sammenhengende tiltakskjede mellom sykehus og videre oppfølging i pasientenes hjemkommune.

Utøvelsen av ergoterapi skjer innenfor rammen av velferdssamfunnets utvikling og utfordringer. Dette handler blant annet om at bedre metoder for behandling gir flere overlevende og friskere pasienter enn tidligere. Forekomsten av aldersrelaterte- og kroniske lidelser er stigende og økt migrasjon peker mot en mer mangfoldig pasientpopulasjon. Mange vil trenge ergoterapi. I spesialisthelsetjenesten oppleves høyere krav til effektivisering med kortere liggetid for den enkelte pasient. I tillegg oppleves økt krav til spesialisering og dokumentert effekt av de tjenester som leveres. Samtidig er samfunnet inne i en sterk teknologisk utvikling med nye muligheter og utfordringer. Økt kunnskap i befolkningen generelt om helse og helsetjenester har sammen med pasientens lovfestede rett til medvirkning bidratt til et enda større fokus på hvordan pasienten får kompetanse til å forebygge og håndtere egen sykdom.

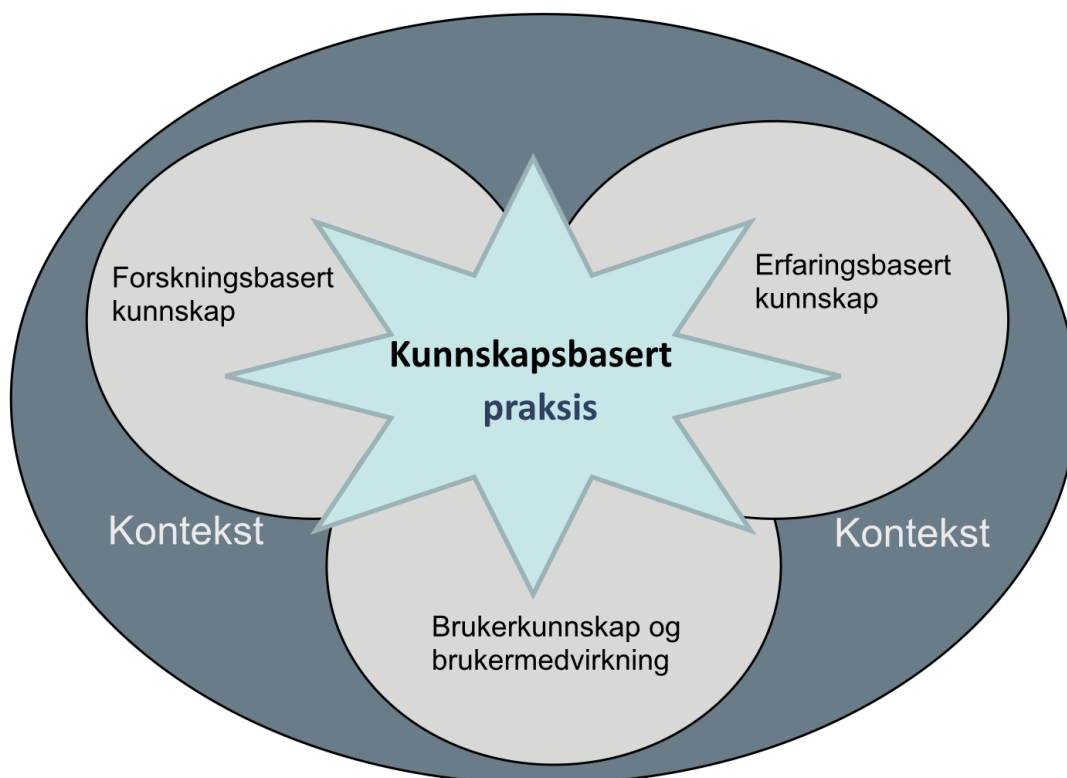
For å sikre at Ergoterapiavdelingen har nødvendig og oppdatert kompetanse tilgjengelig til enhver tid er det viktig å avklare hvilken kompetanse det er behov for i tiden fremover, hvordan skaffe kompetanse og hvordan anvende kompetanse. Ledergruppen i avdelingen besluttet derfor våren 2015 å sette ned en arbeidsgruppe (vedlegg 1) med mandat til å utarbeide en strategi knyttet til kompetanse, fagutvikling og forskning. Utarbeidelsen er i hovedsak basert på *Kompetansestrategi for Helse Bergen HF 2015-2030* og de prioriterte foretaksovergripende innsatsområder som presenteres i dokumentet. Nasjonale føringer gitt i stortingsmeldinger, lover og forskrifter, strategiplan for Helse Bergen HF, samt Ergoterapeutenes yrkesetiske retningslinjer er også lagt til grunn. Medarbeiderne har vært involvert i prosessen gjennom møter og gruppearbeid.

Kompetansestrategien er utarbeidet i den hensikt å signalisere overfor medarbeidere og samarbeidspartnere, en tydelig retning for hvordan Ergoterapiavdelingen skal utvikle seg de neste fem årene. Strategien danner grunnlag for det årlige målarbeidet i hver seksjon. Gjennom en kompetansestrategi vil Ergoterapiavdelingen sikre:

- målrettet og systematisk arbeid med kompetanse, fagutvikling og forskning i et 5-årig perspektiv
- felles kultur blant ledere og medarbeidere hva gjelder kompetanse, fagutvikling og forskningsarbeid
- nødvendig og oppdatert kompetanse til en hver tid innen sykehusets fire hovedoppgaver
- at kompetansen i Ergoterapiavdelingen er tydelig for våre samarbeidspartnere

1. Læring, utvikling og forskning

Kunnskapsbasert praksis er et mål for Helse Bergen. Ergoterapiavdelingen vektlegger muligheten til å vedlikeholde og videreutvikle kjerne- og spesialistkompetanse, utveksle erfaringer og kunnskap. Skal vi lykkes må alle medarbeidere inkluderes og i tillegg kreves en målrettet og systematisk tilnærming med klare rammer. Forskning er en av fire hovedoppgaver for Helse Bergen. Ergoterapiavdelingens innsats forutsetter tett samarbeid med kliniske avdelinger og eksterne samarbeidspartnere der det er aktuelt. Forskning som kan gi svar på ergoterapirelaterte spørsmål skal prioriteres. Ergoterapiavdelingen er en viktig læringsarena for ergoterapistudenter i praksisstudier og en viktig kunnskapsleverandør til bachelorutdanning i ergoterapi, spesielt ved Høgskolen i Bergen (HiB). Det er viktig at kunnskap fra praksisfeltet formidles til studentene og at studentressurser brukes målrettet og til beste for begge parter.

Illustrasjon: Modell for kunnskapsbasert praksis

Overordnet mål

Satsning på læring, utvikling og forskning i samarbeid med de kliniske avdelingene skal styrke ergoterapeutenes kjerne- og spesialistkompetanse.

Delmål A

Ergoterapiavdelingens samlede kompetanse og fremtidige kompetansebehov er tydelig og kjent for alle medarbeiderne

blir oppnådd gjennom å:

- kartlegge nåværende kompetanse hos medarbeidere i Ergoterapiavdelingen
- videreutvikle fagspesifikk kompetanse tilegnet gjennom erfaring og kurs
- sikre implementering av kompetanse tilegnet gjennom kurs og utdanning
- spesifisere behovet for type formalkompetanse innen hver seksjon
- arbeide systematisk for at flest mulig godkjennes som spesialergoterapeut
- arbeide systematisk for at flest mulig oppnår og beholder spesialistkompetanse
- tilstrebe mastergradskompetanse i hver seksjon
- videreutvikle stilling for forskning- og fagutviklingsleder

Delmål B

Ergoterapiavdelingen har klare rammer for arbeid med fagutvikling og forskning

blir oppnådd gjennom å:

- samarbeide med kliniske avdelinger og eksterne aktører
- samarbeide med Ortopedisk klinikk om fagutvikling og forskning
- gjennomføre fagutviklingsprosjekt på tvers av Ergoterapiavdelingens tre seksjoner
- gjennomføre minimum ett årlig fagutviklingsprosjekt i hver seksjon
- etablere et forskningsprosjekt som kan bidra til å belyse spørsmål av betydning for ergoterapifaget og som gir mulighet for master- og doktorgradskompetanse
- anvende fremdriftsplan (se vedlegg 2) for all fagutvikling og forskning
- utarbeide årlig rapport om pågående og gjennomført fagutvikling og forskning
- vedlikeholde og oppdatere opplæringsplaner for nye medarbeidere

Delmål C

Ergoterapiavdelingen er en god læringsarena for ergoterapistudenter

blir oppnådd gjennom å:

- tilstrebe at alle veiledere har veilederkompetanse tilsvarende 6 studiepoeng
- gjennomføre e-læringskurs for veiledere
- tilstrebe veilederkompetanse tilsvarende 30 studiepoeng på Nordås og HUS
- videreutvikle studentkoordinator- og veilederrollen
- bruke studenter sin unike kompetanse hva gjelder oppdatert kunnskap
- sikre gode læringsarenaer for studenter ved bruk av læringssituasjoner for studenter
- fremme tverrprofesjonelt studentsamarbeid i praksisstudiet
- utarbeide undervisning i samarbeid med HiB og i samsvar med krav til kunnskapsbasert formidling

2. Rekrutterere og beholde medarbeidere

Ergoterapiavdelingen har behov for medarbeidere med høy kompetanse innen ulike fagfelt for å imøtekomme pasientenes behov for ergoterapi. Det er derfor viktig å beholde og videreutvikle kompetansen i et stimulerende arbeidsmiljø der medarbeidere og ledere trives og bidrar for fellesskapet. En tydelig livsfasepolitikk inngår i dette arbeidet. Det er forholdsvis mange unge i avdelingen, få i midtfasen og et voksende antall i seniorfasen. Et godt psykososialt arbeidsmiljø er vesentlig og mål/tiltak relatert til dette fremkommer i årlig HMS plan. I rekrutteringsarbeidet ønsker vi å knytte til oss dyktige ergoterapeuter som er motivert til å bidra positivt i avdelingen; både faglig og for fellesskapet.

Overordnet mål

Ergoterapiavdelingen er en foretrukket arbeidsplass.

Delmål A

Ergoterapiavdelingen har motiverte medarbeidere og ledere som i fellesskap skaper et fag- og arbeidsmiljø som alle er stolt av

blir nådd gjennom å:

- tilstrebe en tydelig delingskultur og et arbeidsmiljø hvor alle drar i samme retning
- legge til rette for medarbeidernes aktive deltakelse i utviklingsarbeid
- utarbeide en tydelig livsfase politikk
- bruke medarbeidersamtaler til å følge opp medarbeidernes faglige utvikling, trivsel og det å være en del av fellesskapet
- videreutvikle seksjonsledernes kompetanse i spennet mellom klinisk arbeid, fag og ledelse

Delmål B

Ergoterapiavdelingen har en målrettet rekrutteringspolitikk

blir nådd gjennom å:

- tydeliggjøre kompetansekrav ved utlysning av stillinger
- markedsføre ledige stillinger på en synlig og fengende måte
- samarbeide med Bemanningssenteret for å sikre tilstrekkelig bemanning til enhver tid
- bygge godt omdømme på ulike samhandlingsarenaer
- ansette medarbeidere som er motivert til å bidra positivt i avdelingen; både faglig og for fellesskapet

3. Brukermedvirkning

Pasient og pårørende har rett til medvirkning i beslutningsprosesser, en rettighet basert på likeverd mellom pasient, pårørende og helsepersonell. Som helsepersonell skal ergoterapeuter gi faglig informasjon basert på aktuell forskning og erfaring, og slik sikre informerte beslutningsprosesser. Ergoterapi tar utgangspunkt i pasient og pårørende sine behov og bygger opp under den enkeltes muligheten til å leve det livet en selv ønsker. I beslutninger om helsehjelp sees pasient og pårørende som en kunnskapsressurs.

Overordnet mål

Ergoterapeuter legger til rette for brukermedvirkning som bidrar til gode pasientforløp og kvalitet i behandlingen.

Delmål A

Ergoterapeuter benytter metoder og verktøy som sikrer pasienter og pårørende en aktiv rolle i behandlingen

blir nådd gjennom å:

- prioritere videreutdanning egnet til å utvikle gode kommunikasjonsferdigheter
- prioritere bruk av kartleggingsinstrument og metoder som aktivt involverer pasienter og pårørende i behandlingen
- involverer brukerorganisasjoner ved utarbeiding av informasjons- og undervisningsmateriell for pasienter
- utvikle og ta i bruk teknologi som fremmer egentrening, egenkontroll og mestring

Delmål B

Ergoterapeutene har kompetanse innen undervisning og opplæring av pasienter og pårørende

blir nådd gjennom å:

- sikre kompetanse innen helsepedagogikk og veiledning
- være deltakende i lærings- og mestringsarbeidet i Helse Bergen
- videreutvikle undervisningsmateriell om aktuelle tema

4. Kapasitet og oppgaveløsning

Ergoterapeutens arbeidsoppgaver i sykehus er knyttet til utredning, behandling og rehabilitering, individuelt og i grupper. Kravet til effektiv og kvalitativt god pasientbehandling sikres gjennom rett kompetanse på rett sted og til rett tid.

Ergoterapiavdelingen er en avdeling med mange spesialfelt. Til enhver tid må avdelingen imøtekomme de kliniske avdelingenes behov for kompetanse innen sine spesialfelt.

Overordnet mål

Ergoterapiavdelingen har en hensiktsmessig oppgaveløsning med fokus på nytenking, styrking av kompetanse og optimal bruk av tilgjengelige ressurser.

Delmål A

Ergoterapiavdelingen har kompetanse, ressurser og tydelige prioriteringer som sikrer pasientene et kvalitativt godt tilbud i tråd med utviklingstrekk i helsetjenestene

blir nådd gjennom å:

- sikre gode og oppdaterte prioriteringer som er i daglig bruk i avdelingene
- sikre at minst to ergoterapeuter har kompetanse innen hvert spesialfelt
- samarbeide med kliniske avdelinger gjennom bevisst bruk av oppgavedeling
- sikre relevant bruk av kompetanse tilegnet gjennom fagspesifikke kurs og videreutdanning
- sikre kunnskap om helseutfordringer som kan påvirke ergoterapitjenestene

Delmål B

Ergoterapeuter tilstreber innovative løsninger og er pådrivere for å ta i bruk ny teknologi relatert til eget fagfelt

blir nådd gjennom å:

- være oppdatert på ny teknologi og nyvinninger innen fagfeltet og ta stilling til nytteverdien
- etablere en intern ressursgruppe knyttet til teknologi og innovasjon
- samarbeide med eksterne aktører for å finne de beste innovative løsninger
- være orientert om og søke finansiering

5. Samhandling

Ergoterapeuter samhandler med pasient og pårørende og andre helseprofesjoner internt og eksternt. Pasienter fra andre kulturer og pasienter med problemstillinger relatert til rus og psykiatri vil kunne øke i fremtiden og kreve andre tilnærminger enn avdelingen har kompetanse på per i dag. Tverrprofesjonelt samarbeid i kliniske avdelinger skal videreføres. Ergoterapiavdelingen vil tilstrebe samarbeid med kliniske avdelinger som i dag ikke har avtale om ergoterapi. Innføring av Samhandlingsreformen bidro til et mer formalisert samarbeid med kommuneergoterapeuter i lokalsykehusområdet. Gjensidig kompetanseutveksling i form av kurs og møter mellom 1. og 2.linjetjenesten skal videreutvikles. Gode samhandlingsverktøy er en forutsetning for å lykkes.

Overordnet mål

Ergoterapeuter er gode på kompetansedeling og samhandling til beste for pasienten.

Delmål A

Ergoterapeuter er en etterspurt samarbeidspartner

blir oppnådd gjennom å:

- øke kompetansen innen kommunikasjon og etikk gjennom videreutdanning samt ved å følge Helse Bergen sitt etikk- og kommunikasjonsprogram
- sikre kompetanse knyttet til pasientgrupper som i tråd med samfunnsutviklingen er økende
- være proaktiv i å etablere samarbeid med nye interne aktører
- videreutvikle etablerte team i de kliniske avdelinger
- styrke kompetansen innen tverrfaglig dokumentasjon i tråd med føringer i foretaket
- sikre lik struktur og god kvalitet på ergoterapidokumentasjon innad i hver seksjon
- videreutvikle samarbeidet mellom 1. og 2. linjetjenesten for å imøtekomme aktuelle problemstillinger

Delmål B

Ergoterapiavdelingen har en delekultur internt i avdelingen, i foretaket, med kommunen og overfor andre samarbeidspartnere nasjonalt og internasjonalt

blir oppnådd gjennom å:

- videreutvikle avdelingen sin rolle som kunnskapsformidler og kursarrangør
- etablere interne rutiner for deling og implementering av kunnskap tilegnet gjennom kurs og videreutdanning
- formidle kompetanse og være en synlig aktør i nasjonale og internasjonale fagmiljø
- bygge nettverk med aktuelle interne og eksterne aktører på ulike fagområder

Vedlegg 1 – arbeidsgruppen og høringsinstanser

Arbeidsgruppen har bestått av ledergruppen og fagansvarlige i Ergoterapiavdelingen:

- Tina Taule, forskning- og fagutviklingsleder (prosjektleder)
- Bodil Stokke, avdelingssjef
- Anne Helen Jacobsen, seksjonsleder AFMR
- Silje Karin Pedersen, konstituert seksjonsleder AFMR
- Jorunn Ellingsen, seksjonsleder Plastikkirurgisk avdeling, Revmatologisk avdeling og Avdeling for ortopedisk rehabilitering
- Silje Nødtvedt, seksjonsleder Nevroklinikken
- Terese Aglen, fagansvarlig Plastikkirurgisk avdeling
- Eli Færevåg Jacobsen, fagansvarlig Avdeling for ortopedisk rehabilitering

Følgende personer har vært involvert i høringsprosessen:

- Bjørg Rene, ergoterapispesialist med masterkompetanse, Ergoterapiavdelingen
- Kjell Matre, klinikkdirektør Ortopedisk klinikk
- John Wrigglesworth, tillitsvalgt Ergoterapeutene
- Tyri Aukland, verneombud Ergoterapiavdelingen, HUS

Vedlegg 2 – fremdriftsplan

1. Tema
2. Prosjekt forankring
3. Prosjekt deltakere og aktuell samarbeidspartnere
4. Spørsmål som ønskes besvart (problemstilling)*
5. Hensikt med aktuelt prosjekt*
6. Hvorfor er svaret viktig og for hvem (nytteverdi)*
7. Hvilke forkunnskaper trengs (kurs, undervisning, litteratursøk, utstyr)
8. Hva skal gjøres? <ul style="list-style-type: none">
• Hvem kan/bør involveres (ressurspersoner) og hvem har ansvar for hva*<ul style="list-style-type: none">
○ alle medarbeidere i seksjonen gis ansvar for deloppgaver som pasientbehandling, prosjektarbeid osv.
○ samarbeidspartnere internt/eksternt
○ pasient/pårørende
○ studenter (bachelor/master)
○ veileder
• Hvordan sikre en kunnskapsbasert tilnærming<ul style="list-style-type: none">
○ forskningsbasert kunnskap
○ erfaringsbasertkunnskap
○ brukerkunnskap
• Fremdriftsplan (hva skal gjøres når og hva når ting ikke går som planlagt?)*
• Risikofaktorer for vellykket gjennomføring
• Mulige finansieringskilder og aktuelle søknadsfrister
• Formidling av resultat (hvor og når)*
• Status (utført/under arbeid)*

* Fylles ut for alle prosjekt. Andre felt fylles ut ved behov.

Notater

Notater